

Pomhaj Bóh!

Cizklo 35.
1. septembra.

Četnik 5.
1895.

Serbske njeđzelike kopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Esmerlesz knihicishezetni w Budyschinje a su tam dostacž sa šchwórtlétnu pichednátu 40 wv.

12. njeđzetu po swj. Trojicy.

Jap. št. 12, 11: Nětč ja woprawdže wěm, so je mi tón Anjes swojeho jandžela póšlak a mje i Herodaschoweje ruki wutorhnył a wote wscheho čakanja židowskeho luda.

Ste, tyschne čašy je měta přenja kichesczijansta wošada pšchětracž. Sej bu jeje lubowany japoschtot Jakub, Janowy bratr, stónzowany, Herodasch da jemu i mjeczom hłowu swotczecž. Jeiny mužny šwědt a rycžniwy předač Pětr bu jej wiaty o do jastwa šadženy. Takle šhubichu wboiny kichesczij-nyo i jenyj dobom dweju šwojeju najjašniščeju wučerjow a dušchow pastyrjow.

Tón pak, kiž jim tajkule šrudobu a nusu nacžini, bě bjesbóžny kral Herodasch. — Wichitzy čile Herodaschojo šu šebi hubjenu křwalbu wušluzili. Šdžež bě jim možno, Bože kralestwo šadžewacž, tam woni to i wješelom čžinjachu. Přeni tajki Herodasch da tamne njewinowate džěčatka w Bethlehemje stónzowacž, drubi da Janej kichčenikej hłowu swotczecž a nascheho šbóžnika wušměšćicž, tšeczi da Jakuba stónzowacž a Pětra šajecž. Kajki žyly retomas bjesbóžnych škutkow i tuteho jenicžkeho Herodaschoweho doma.

Šlaj pšchecželo, je w něčzejim domje hrěch knjeistwo dobył, tam šu potom wschitzy i nim kaž i jedom šawdani, a kaž i racžiweho čžlowjeka kažaty dym čžehnje, tak i tajkeho šahrěščeného doma hoła šmjercž a škaženje čžehnje. W tajkim domje jedny pšchemo druheho hrěšči, a jedny druheho se šwojim hrěščenjom pšchescžehnje. Takle bu pola tamnych bjesbóžnych Herodaschow, tyhle štych šhrěščenych.

Alle bě tež Herodasch dač Jakuba stónzowacž, — Jakub je šbóžnje mrějo wohladač, so jemu nasch šbóžnič jeho něhduschu proštwu dopjelni: Ša šwojim Anjesom duzy bě šmět Jakub šwoj hórki křelich wupicž, a nětčle bě šebi jeho nasch luby Anjes w šwojim njebjeskim raju t šwojej prawizy šadžil a jemu šwoje najčžejnišče město póšla šebje všchipošak.

A Pětr? Wón nješmědžiče w šwojim jastwje šedžo šawostacž. Dokelž běchu jeho lubi wošadni šwoje modlitwy a dobroproštwy ša njeho horje t Bohu šłali, bě na jich proštwy Bóh Pětrej do jeho jastwa šwojeho jandžela póšlak, kiž jeho ša ruku wsajo i jastwa wuwjedže, so dyrbješče Pětr wušnacž: Nětč ja woprawdže wěm, so je mi tón Anjes swojeho jandžela póšlak a mje i Herodaschoweje ruki wutorhnył a se wscheho čžakanja židowskeho luda. — Šchtož šebi se šwojich špěwacžich špěwamy:

Šesda šo mi runje druhdy,
Šo Bóh šwojich šazpi tudy,
Dža ja tola wěšče wěm,
Šo Bóh pomha šwojim wschěm,

něhdže takle je šebi Pětr tehdy tež móhl šaspěwacž. Šaj Bóh pomha šwojim wschěm, — pak i tym, šo jich, kaž jowle Jakuba, se wscheho čžakneho hubjenštwu wuwjedže a jich w šwojim njebjeskim raju šbóžnych ščžini, — pak i tym, šo jich, kaž jowle Pětra, i teje tyschnošče wuwšwobodži, w šajfejž běchu dotal se šrudobu šdychowali.

Šubi, wopominy hšchče křwiltu tole dženknišče Pětrome šłowo, pohladajo na to, šchtož mamy tónle džěč

wščitzy psched woczomaj a na pomjatk. Dženša psched 25 lětami pschemochu nasche dobywarške wójsta nje-pschecz-
stich Franzosow pola Sedana. Sich kžžor Napoleon pschindže jako pschewinjeny wójsto-wodžer tralej Wylemej
šwój tekaš pschepodacž jako snamjo, so je wot njeho psche-
moženy, a dyrbjesche šo na to dacž do Nēmzow na hród
Wilhelmsöhe blisko Kabela sajaty wotwjeseč, 124,000 fran-
zowskych wojazy se šwojimi wyschkami buchu šobu i uim
sajeczi a do nēmčich twjerdžinow sawrjeni. Jako bē šo
psched 25 lětami nascham wójstam i Božej pomozu tajfele
wulotne dobyče dostalo, wšjewi kral Wylem šwojej
mandželškej, kralowej, do Barlina tule pomjeseč i telegramom,
w kotrejž jej wscho tole šwoje wulke wójnske šbože i krotkim
šłowom rosložo a škonežnje wschemu temu pschistaji: „Kaf
je šo i Božej pomozu wscho hinascho šwobrocžato, dnžli
bēchmy šebi hdy docžakali.“

Se šameje Franzoskeje a wot wobaju Napoleonow,
wot prēnjeho kaž wot druheho, njeje ja nasch lud a kraj
ženje ničšo duschne a dobre pschischlo. Spoczatk tuteho
lētsta šapusczi tamón prēni Napoleon se šwojimi wójstami
nasche kraje, so je wjele stow wobohich wobndlerjow dyrbjalo
wofhudnecž, a tónle drugi Napoleon mējesche runje tajfe
myšle i naschimi krajemi, chyšche šnadno hiščeže wjele
hōrscho i nimi šakhadžecž, dnžli tamón. Wobaj tutaj mēr
kažataj Napoleonaj mataj wjele podomštwa i nēhduschimi
njeduschnymi Herodaschemi, kiž bēchu ja wschōn Boži lud
čzwilerjo a mēr kažerjo.

Alle kaž je šo ja Šētra Knjesowa wošada na kolenomaj
klecžo nje-pschestawajo modlita, tak šu tehdy, jako bēchu
naschi wojerjo w Božim mjenje na wójnu wuczahunli,
doma wschitzy naschi k Bohu šdyhujō ja nich šwoje
modlitwy k Wjēšchnemu škali a Bōh je naš wuštichak.
Naschi šynojo, kiž šo ja šprawnu wēž bēdžo i dowērjenjom
na Božu wschekomōznu pomoz, na wójnu podachu, buchu
wschitzy wot Boha pošyljeni, so w bitwje mužnje stejachu,
i Božej pomozu dobuchu a šo jako čžestni dobywarjo do
šwojeho wōtzneho kraja wrōczichu. — Čžesč budž ja to
Bohu Knjesej data nētš a na wschē čžakš, a šwalba jeho
šwjatemu mjenu do wēčnosče. Dženš pak dyrbimš na
wschē te wulke Bože džimš špominajo i nowa wschitzy
i Šētrom rjež:

Nētš woprawdže wēmš, so je nam tōn Knjes šwojeho
jandžela poškal a naš i nje-pscheczelowoje ruti wutorhny
a se wscheho čžakanja tamneho nje-pscheczelnego luda.

Dowēr šo, luba duscha, šo špuschčej na Boha,

To Božej ružš šluscha, so pomha i njesboža.

Hdyž tebe šrudnošč tyšchi, prošš jeho wo pomoz,

Wōn twoju proštwu šlyšchi, da šwētlo na wišhu nōž.

Wērnošč biblije, šakitana pscheczimō ieje nje-pscheczalam.

Došłowo.

(Šofracžowanje.)

Šusto šo w pišmach pscheczimōtow wuptraji: „Wēra“ wobara
šofracžowanju čžłowškeho rosšiwanja. Temu napscheczimō my
wobkručimš, so nētčyšche šwētne šmyšlenje šngl šadwēlowanja
na šebi nješe. Šenož dwē duchownej žōlmi šo do přēda wuli-
watej, to stej

Wopacžna wēra do wobšbožazeje wschekomozny
šozialdemokratiskich myšlow
a šchescžijanska wēra.

Niž wēdomošč pscheczimō wēre, ale wopacžna wēra, pscheczimō
wēre do Boha, tak rēfa to wojowanje.

Alle tamne wopacžne 1. i wotpohladom nje-pschipošnawa naj-
šchōdnischu a najwēščyšschu wēž čžłowškeho žiwjenja: hrēch.
Wona pomozš pscheczimō njemu nima, teho dla čžini, kaž by tu
njebyla.

2. Ša wopacžna wēra myšli, so i nētčyšchimi wobštejnōščemi
šo ničšo šapocžecž njehodži, so pak w šozialdemokratiskim štače wschitko
šamo wot šebje derje pōndže. Wona pak tola i tym wschemu
štrowemu rosšiwanju a šofracžanju napscheczimō šo
štupi. Šozialdemokratija je hacž dotal pscheczimō
wschitkim šakonjam hložowala, kotrež šu woprawdže
polēpschenje džēlacžerjam pschinjēšle. — Wēšo jenož psches
powšchitkownu nješpošnojšč mōže k šozialnemu šofracžanju
dōnēž.

3. Ša wopacžna wēra dyrbi teho dla, kaž čžēlna šamosčžinjena
nadžija na Nēčijaša pola židow runje tak, kaž šōžda wumyšlena
nadžija k polnemu šhebanju, k kōnzej a šudej dowjeseč.

Šyžazy tej wopacžnej wēre do rufow padnu, dofelž čžłowješ,
hdyž šnutštowne wobrocženje šchescžijanskeje wēry njecha, dyrbi
tola nēšto mēčž, na čžož šo pošwšnje.

Alle wēčžnje wērna je šama šchescžijanska wēra.

1. Wona hrēch pschipošnawa w jeho žylēj šlej mozy, pschetož
wona šnaje wumōženje. My mamy wōdacže hrēchow w Šesufu,
my mamy jo nētšo. A my jo pschipošjedamš kōždemu, kotryž
mēr ja šwoje šwēdomnje phta.

2. My mamy w naschēj šchescžijanskej wēre tu mōž, wscho
horjo tēho šwēta, kotrež šo wotštronicž njeda, a kotrež w žanym
šhtancže nješobrachuje (trōny psched šylšami nješhowaju!) šmērom
njesčž psches lubowazu rufu Božu, kotryž naš psches horjo
k wyschšchemu žiwjenju šnutštowne wōčehnjē. Alle my mamy
i dohom w luboščži Šhryštufowej njewuštawaze wabjenje je škutkom
krocžel wot krocžele pomhacž, hdyž je pomoz nušna. Šu mašch
mōž k štrowemu nowotworjenju tež šospodarskich wobštejnōščow
psches šmužite, rosšonne šofracžowanje.

Šo tajšim wo šozialdemokratiji šo hodži prajicž, so ja tōn
čžakš ničšo njedawa ale na pschichod pošajuje. Šo šchescžijanskej
wēre šo to prajicž njemōže.

3. Šozialdemokratija ja šhudeho džēlacžerja, kotryž je čžakš
žiwjenja wjele prošš a šrudoby mēl a dyrbi wumrjecž, přjedy hacž
šu šlubjene „njejbeža na šemi“ šo napravile, žaneje nadžije, kaž
tež wysche pošrjebniščeža njewērjaznych w Barlinje napschane šteji:

„Ščžinēže šebi tudy žiwjenje dobre a rjane!

Šane žiwjenje po šmjercži, žane horještacže njebudže!“

Šchescžijanska wēra pak jemu, kaž nam wschitkim tu wēštoščž
dawa:

„Šesufš mōj Knjes živy je!

Ša i nim šobu živy budu.“

To njeje žadny šōn, žane „šnano“, ale to je wēštoščž
šchescžijanskeje nadžije, kotraž ma šwōj wēšty a wēčžny šaložš
w Šesufu, kotryž je živy.

(Škōnčenje.)

Šjedriča Wudreho šōn.

Šurwješč Šjedrič, III. bēšche po šwojim nanu, šurwješču
Arnošchtu w lēče 1487 knježestwo na šo wšal. Wōn bēšche
pobožny muž, kotryž lubowasche Bože šłowo a chyšche tež po nim
živy byčž; wōn šo tež w wōtzowškej luboščži ja šwōj lud štarasche.
Šo by ja niōn hōdnnych duchownych a šajšojnikow mēl, šaložš
w lēče 1502 uniwērsitu w Wittenbergu; tehdom wschak šo jemu
njedžiješche, kažke žohnowanje i tym pschinjēše.

Šchēščž lēt po šaloženju teje wyššofeje šhule bu tež miich
Wērcžin Luther i kšōštra Augustinarjow w Erfurče do Witten-
berga powołany. Ša dalsche 9 lēt tutōn muž, kotryž bu mjes
tym šlawny wučer šwjateho pišma, tamny wažny škutk dokonja:
31. oktobra 1517 wōn šwoje 95 šadow na hrodowšku žyrkej
w Wittenbergu pschibi. Tōn Boži dom bēšche tež wot Šjedriča
Wudreho natwarjeny.

Tute šady pscheczimō wotpuškej šu tak rjež te šwony byle,
i kotryniž je wōn šwōj škutk, reformazuju žyrkwje šajšoniš. Šich
šynk bēšche tak mōžny, so ja hiščeže niž dwē njedželi žylš nēmšš
kraj a ja šchtyri njedžele žylš Europu pschellincža.

Wnožš na mjenowany džēn 31. oktobra mējesche šurwješč
Šjedrič džimny wažny šōn. Wōn njech jōn šam tudy wupowjeda,
kaž je jōn na druhe ranje šwojemu bratrej Šanej a šwojemu
kanžlerjej powjedał: „Šako šo wječžor špōžny a wotpjaty lehných,

běch pschi modlenju wuřnyl a něhdže poltsecza hodžiny s měrom spał. Potom pol wotuczeny ležach a mějach wšchelafe myśle hač po dwanaćich; mjes druhim řebi na to pomyšlich, kať mam řo wšchitkim řwjatym ř čzeřeji pořećeć (tu řo řabycz njeřmě, řo běřche řurwjeřch Bjedrich řhutny řatholřki řchesećećijan, řotryž na wřchitke řasnje řyřtwje řwěru ředźbowarřche), teź řa lube duřche w helřkim wohenju prořchach; lubeho Boha prořchach wo jeho hnadu, řo chyzł tola mje a mořich radźiczelow a mój řraj w prawej wěrnoseći wodźicź a ř řbōžnosći řdźerźeć; wón chyzł teź wřchemu řkemu wobarać. Wokoło polnozy běch po řajřich myřlach řařo wuřnyl. Duź řo mi dźijese, kať Wřchehomōžny mnicha ř čzeřymy řunym woblicžom ře mni pōřla; wón běřche řwř. řawolej podobny. Wón měřese pschi řebi po Bōžej pschitajni wřchitřich lubnych řwřjatnych. Woni dyrbjachu najprjedy mnichej řwědčenje dać, řo to jebanřtvo ř nim njeje, ale řo je woprawdže pōřłany Bōži. Al Bōh dha mi pschitajacź, řo dyrbju mnichej dowolicź, řo řměl mi něřhto na hrowowřku řyřtej w Wittenbergu napřřacź, řo řo teho řacź njebudu. řa dach jemu prajicź: dořelź mi Bōh řajře něřhto dobre řaře, a dořelź řon mnich teź řajře mōžne řwědčenje ma, řo mōže přřacź, řchtož je jemu pschitajane. řa to řapocza mnich přřacź a řať wulke přřařche, řo mōžach řo tu w Schweinřzach (řchtyri mil wot Wittenberga) řeřnacź. Wón měřese teź řajře wulke pjero, řo wone ř druhim řōžom hač do Roma dořaharřche a lawej, w Romje ležazemu, ř řōncžkom wucho pschekł, řo běřche řōncžł na druhim boku widźecź a hač ř bamžowej řrōnje dořaharřche a řať řylnje do njeje řtorřařche, řo wona řhabłarřche a řo řapocza ř bamžoweje řłowny dele řuwacź. řa blřřko řtejach a řuku wupřchestrěch, řo bych řu dźeržal. W řym wotomřknjenju řa wotucźich a řa řiřchcze řuku řorje dźeržach, řa běch wřchōn nařtrōžany a teź řnēwřny na teho mnicha, řo řajře ře řwōjim pjerom čřimjeřche. řako řo prawje dopomnich, běřche to řōn. řa pať běch wřchōn řařpany a řařo wuřnych, priedny hač běch řebi wřchitko dorospominal. Al řōn mi drugi řrōć přchřndže. řichetož řa měřach řařo ř řym mnichom čřimicź a pschihładowach, řať wón dale přřařche; a ř řym řōncžkom wón přchezo dale a bōle do teho lawa řařařche a bamža řtorřařche; law pať řałōřnje wolařche, řo wřchitzy mēřchczenjo w Romje a wřchitzy radni řnježa řwřjateho řraleřtwa přchibēžachu, řo bychu nařhonřli, řchto běřche. řamžowa řwřjatořcź řebi řadařche, řo by řo mnichej wobarał a řo by řo wořebje mi powjeřcź dała, dořelź wón w mořim řraju byđli. řichi řym drugi řař wotucźich, řo dźiwach, řo běřche řo řōn wrōćeć, řo dale molicź njeđach, prořchach pať Boha, řo chyzł bamžowřku řwřjatořcź přched wřchēm řřym wobarnowacź — a řať řtećeć řrōć wuřnych. Duź mi mnich řařo přchřndže. řy řo pōřowachmy, řo bychmy jcho pjero rořłamali a bamža wuřhowali. Al čřim bōle to řpyřachmy, čřim bōle pjero řchczerēřese, řať by wot řeřeřa był. řone řať řchczerēřese, řo mje wuřchi boleřchtej. řōncžnje wuřřachmy a řo wōřtajichmy. řy řo řřhowachmy řo bojo, řo mnich wřazy řamože hač řamy řhłēb jeřcź, řo mořł nam něřhto nacřimicź. řichi řym wřchēm řo jcho woprařchecź dach, řať je řajře pjero dořřał, řotrež běřche řajře řwřerde. Wón mi prajicź da, řo je wot řtareje, řtołētnjeje, čřēřkeje řuřřyzy (řuř!). Wón praji, řo je jemu řary řchřyřať to pjero darřł a jcho pōřył, řo chyzł řo, dořelź je řajře dobre, ř dopomnjecźu řřhowacź a řrebać, řo je řo řam řerje nałōžřł. Bōřny po řym wolařza nařta, řo je ř mnichoweho pjera wjele druhich pjerow wurořřlo, a řo je radořcź řładacź, řať wjele wuczenych řudźi řo wo nje řorha a řebi ř dźēla myřli, řo budža řute nowe, młode pjera ř čřařom teź řajře wulke a dołhe, řať řuto mnichowe pjero, a řo budže wēřcze něřhto wořebite ř řym mnichom a jcho pjerom přchřncź. Dořelź wřchōn řpřyž řo řibach, řo mořł řo ř řym mnichom řamym rořrēčowacź, řōncžnje řtećeć řrōć wotucźich a běřche řano, řa řo řara nad řym řōnom dźiwach, řebi řōn přchemyřlich a řebi rořpominach, řať běřche mi wřchitko přchřchł a řym přchēřwēdčeny, řo řōn řōn řjes wāžnosće njeje, dořelź je řo mi wřazy řrōć wrōćeć a řym na řym, řo bych řōn řwōjemu řpowjednemu wōřzej řjewřł. řola chyzł řōn wam priedny wupowjedacź.

řo běřche řurwjeřch Bjedrich III. wot teho čřařa hač ř jcho řmjercźi 5. meje 1525 řahorjeny, řwěrnny přcheczel Lutherowy a ewangelija, je řerje řnate.

Luther řwōjeho lubowaneho řurwjeřcha w řiřcze na jcho bratra a nařłēdnřka řana ře řarowřakōwřřkim řralom řořřařom přchřřuna.

řa wřchitko to, řchtož bu Luther a řwōjemny řřutkej, řeřormazřyji, přchēř nadobneho řurwjeřcha, budź Bōhu řamemu, řemu řnjeřej řyřtwje, řhwalba a čzeřcź!

Řnježe, pōřczel mje!

řef. 6, 8. řa pať dźach: řłaj, tu řym řa, pōřczel mje.

řřhřch! řłōř řeřuřowy wola:
řchto mi řwěru řłuzicź chze?
řchto na řoru a do doła
Dźēlacź pōřdže wjeřele?
Dźēlaczerje řōdźicźkemu
řrařne myto řřicźuje:
Řjewotmolwřch řady jemu:
„řu řym; Řnježe, pōřczel mje!“

řeli njemřese řecź přchēř morjo
řa njoh' dźēlacź dalořo, —
řjele nuřny, wulke řorjo
Mōžese ř mjeřchich najblřžřcho.
řimajř wjele, dha řaj mało
řwōlnřwje a ř modlitwu;
řeho wōćčko pōřładalo
řnadnje je na řchepatku.

Řjemōžese-li w mōžnej řecźi
řrēđowacź řať řawoł tu,
řořbēhuj na řrēđnym řwēcze
řeho řmilnosć pāřřřřku,
řchewořřaj wřchē mōžne řudny
Řnjeřewi a řładaj řam,
řo by dźecźo abo řhudny
řa řebje wřchāř řwēdčřł řam.

řdnyž njemōžese řwētnej řławy
řořpicź a niž bohāřřtwa, —
řadřcho řpokojny a mały,
řyřłi wulki řjes mēra.
čzeřcźuj řwōjich wōřzow herbřtvo,
Řjeřładaj řa řwēřom řy,
řchřřituj, lubuj řwōje řserbřtvo,
řotom budžese řbōžowny!

řeli na řionřkej muri
Řjemōžese řyć ř wāřchřarjom, —
řonižnje řtej pola řuri
Al pōřch: dźecźi, pōřmy řom!
řwōje modlitwy a řpěwy
řanořch w Bōžej řwřjatniży,
řo řwōj řbōžniř mřłosećiwy
řudže přchēř nje řhwaleny.

řenož njepřaj: „řwōjej řuży
řimatej wřchāř dźēla tu“,
řdžež řať wjele duřchow řuży
řhwata ř řwōjom' řłāženju,
řdžež řwōj řbōžniř řebje řada
ř řwřjatom' dźēlu wřniży;
Řjeřch wōn pōđarmo njeřłada,
Řjeřch řy prajřch: „řōřczel mje!“

Řh. ř. řaltar.

řeź jene řwřeczenje ředanoweho řnja.

řēř, bohāřeho řuřowy řym běřche ř řarłina, řdžež pola wōjakow řtejeřche, na wotpuřł řomōj přchřřchōł, řunje na ředanowřm řnju. řha běřche wjeřele dwořyžny wulke, přchetož řur řans běřche řehdy teź pōđla był řako řhrobly řuřar.

„řať řēla řwōj přcheczel, řiž je wēřera ř řobu na wotpuřł řchōł?“

„řranz řrořki wōn řēla“, wotmolwi řym, „a je wokoło řanziga řomach.“

„řranz řrořki?“ řha řo řajna pūřha ř řuřoweho wōćčka řwēczeřche a wōn řłowu řřhřli a řhutnje džeřche: „Bōže pūcze řu dźiwne. řranz řrořki řēřařche teź mōj přcheczel a ř nim řym wōjował pola ředana. ři je řako by řařle wēřera był. řy řtejachmy řranzowřřkim řēřařřram nařchecźiwo. čři řhrobłe řijachu a řať dyrbjeřche něřotry řych nařchich řa řrala a řa wōřzny řraj řwōje řřwjenje wōřtajicź. řranz řrořki a řa běřchmōj řano řuży řřřřnyřchř řo řromadže modłřłoj a něřko řromadže wōjowachmōj řa běch džeř priedny pōwjeřcź dořřał, řo je řo mi řym řarodźřł a

wón woczałafche tajfu powjesež w bližšich měřazach. Mój běchmoj rano hiščeže rěčaloj wo naju wulfich nadžijach. Nětko špominachmoj jenož na najšeho krala a na wótzny kraj. O kaf žmoj wojowaloj. Pola Franzowskich žana nadžija njebě. Žako běchmy jich s hórki, pola kotrejež my wojowachmy, wučžerili, dha pytach mojeho Franza ale jeho njenamafach. Ža mējach jeho lubo kaž bratra a pytach jeho jašo a jašo. A potom — wócžko mi šlyuje, hdyž na to špominam a mi je jako by halle wčžera bylo — a potom namafach jeho ležo w jelenych kerčach, jako by šo ipacz lehnyl a čzopla krwej šo i jeho čžela žórleše. Dha žym šo k njemu šhilił a žym jemu jeho mjeno do wucha wołal a žym šo ja njeho modlił. Hiščeže juntrócž je džakowny je žwojim wócžkom na mnje pohladnyl a šchepnyl: „Moja mandželka — moja mandželka“, a ja žym jemu šlubil, šo budu jeho pošleni postrow na nju wobstaracz. Potom je woczki šamknyl a wudychal.

Wječžor žameho dnja dyrbjach jako ordonanza něhdže jěchacz. Dha pšchindžech pola jeneje kěže nimo, pšched kotrejež durjemi dwaj mužaj šedžejchaj. Šnydom jeju špólnach: Napoleon a Bismark. Šajki napohlad! Tamny šhilemy muž, to běšče tón žanty na kotrehož šłowa běchu kralojo pošluchali: a nětko je jaty muž, wopuščezeny wot žwojich pšcheczelow. To běšče mōžny wobras. Hiščeže džemža mi to pšched woczomaj šteji. Ža špominach na Franza Grošku, ja wjedžach, šo něme pšcheczeltwo tež pšches row traje.

„Nano, šy wo žwōjbje twjeho pšcheczela šašo něšcto šlyšchal“, prašejše šo Pětr.

W adventškim čžafu, wotmolwi tamny, je šo jeho šyn narodžil, kiž je hody kupjel šwjateje kščeženizy dostal a ja žym jako knōtr do žyrkwinych knihow šapšany.

„Nano“, džejše Pětr, „mój pšcheczel je šo 3. dežembra 1870 narodžil a jeho nan je pola Sedana panyl. Nano, wón je mi luby pšcheczel, šprawny šyn pobožneje maczerje. Wón je jeje jenicžke džeczō. Šsnano by teho dla a dofelž je jejne male wobšedženštwō šadolžene, šo wot wojerškeje šlužby wušwobodžicz mohł, ale wón je žwojemu kralej šlužicz chzynł. Nano, nětko šu jeho maczeri k Michalej 400 hriwnow wupowjedžene a Franz je w wulfkej starošči domoj pučžował.“

„Šōlcže“, džejše bur, „podarmo moju rěpizu tydženja derje pšchedal nješšym, hiščeže pjenjesh w šhamorje leža. Pšcheczeltwo wot Sedanoweho dnja traje tež pšches row.“

Šodžinu pošdžičho pošla bur 400 hriwnow na wudowu Groški. Drje jemu pišanje wjele próžy čžinjese, pšchetōž wón mējese pluh radšcho w ruzy dyžli pjero. Pětr pak pišajše list na šwojeho pšcheczela Franza, w kotrymž jeho pšchepošesese, na dompučžu jako hōščž pola njeho pšchebymacz a jemu tež wšchelake pišajše wo Božich džiwnych pučžach.

To běšče tež šwjecženje Sedanoweho dnja.

Dobry pučž k wotwobrocženju wšchelakeje nusy najšeho čžafa.

Evangelšto-šocialny žentralny wubjerš sa Šchlesynšku w lecžazym ličže čž. 5 tuteho lěta ščžehowaze pišče, šchtož by nusy najšeho čžafa i wěštoščžu šobu pomhacz mohło, hdy by šo na to na prawym mēščže, hdyž je nusne a mōžne, džiwalo:

„Ža šnaju dwē wječzy w Šchlesynškej, kotrejuž twarženja, kaž šo to w Šchlesynškej hušto štawa, tak hromadže leža, šo šu po šdacžu žama jena wjēžna wošada. Wobej matej něhdže 2000 dušchom. W wjele domach bē tam přjedy tkalžow. Nětko dyrbišch tam šwēru kēžbowacz, hdyž chžesch něšcto wo tkaczu šažlyšchecz. Ale nikomu teho žel njeje, šo je šo dom wot doma teho wōštajil, šebi i nješprōžnimym tkaczom lēdy nusny kusť khlēba šašlužicz.“

S čžeho pak tajke pšchemēnenje pšchindže?

W bliškowščži wobeju wšow leži ryczērčublo. Wobšedžer teho kubla je hižo wot lěta 1860 300 hektarow pola a luči w 100 wjetšich a mjēšich džělach wjēžnanam pšchenajal. Čži, kotřiž šu šebi wot njeho wotnajeli, wobšteja w pšcherēšku i mjēšich wobšedžerjow a šamo kěžkarjow. Čžaf wotnajeczža traje džewjecz lēt. Placzijna ša jutro role wučžini w pšcherēšku 11 hriwnow, ja jutro luči 16 hriwnow. Šo by šo placžijna pšchemēniła, je šo porēdko štalo. Pšchi nowopšchenajeczžu wšchal šo šta, šo wotnajer, kotryž wot šwojeho dotal wotnajateho pola a luči pušcheczicz nochžyšče, dofelž jemu špodobnje ležejše a dofelž běšče próžy a džēla

na nje nałōžil, šo derje nješejše, druhich pšchēšadži. Wot lěta 1860 pak je wšchitko i wjetšcha w tych žamnych rukach wōštalo. Šdžezž bēšchtej štarškej šemrjekoj, bychu džēczi polo na šo wšale.

Tuto wobdželanje wotnajateho pola, kotrež ludžo pak žame ša šo wobdželaja pak k šwojemu kufkej pola pšchwošmu, je tkalštwō tak rjež podkōčžilo. Nětko wjele wjēžnanow šebi telko na polu nadžēla, keltož žami ša šo trjebaja. Šdyž běchu přjedy dwē fruwje mēli, maja nětko tši, haj šchtyri w hrōdži. Šdyž mōžachu wjazy škotu mēčž, mōžachu tež wjazy pola wobdželacz. Žwarženja šu tam rjane a čžiste. Wobhdlerjow tež tajkich blēdych a hubjenych njewidžič, kajzy šu i wjetšcha tkalzy. Woni šu šlyni a wutrajni. Šnujež je šo tam šabrika nuts natwarila, kotraž 200 dželaczerjam a dželaczērčkam džēlo dawa, runjež je w šužōštwōje derje rošwivana induštrija, je šo w wobčmaj wjēštomaj pšchi wōlbje do kěžorštwoweho šejma malo šocialdemokratšich hlošow wotēdalo a šchtož běšče šocialdemokratšich hlošow, wot šabrickšich dželaczerjow wuindže. Šdy bychu hiščeže wšchitzy tkalzy byli, bychu drje šo šocialdemokratšike hlošy lēpje nawdale. Na muži, kiž žwoje polo wobdželaja a maja žwoje fruwy w hrōdži, kotřiž ša žyle lēto nusy nimaja, kotrychž štrōšbe šmyšlenje a praktšike šudženje šo pšches džēlo na poli a na lūzy žame wobtwjerdžuje, trubjenje šocialdemokratšich trubow šaczijchēža nječžini.

Wjēžnych khdnych w wobčmaj wošadomaj wjazy hacž pjecz njeje. A jenož jedyn je tam rodženy.

Žyrkwinske žiwjenje je Bohu budž džak žiwe a čžerštwē.

Šo tež pšchenajerjo pšchi tajkim pšchenajeczžu šchłody nimaja, je wēšta wēž. Mali naježzy šamōža ša male kuchi pola a luči najwjšchschu placžijnu dawacz. Pšchetōž dželaczerjo šu je šwōjby žameje; polo a luča šo pak tak derje kaž je nētak mōžno wobštara. Wotnajer žykeho ryczērčubla njeby šamōhl w pšcherēšku telko placžicz, kaž wotnajerjo mjēšichich wotdželow. Wón tež pšchi nēčžičich wobštejnoščžach njemōže wupłody tak wužitnje nałōžicz, kaž mały, kotryž žito a bērny žam ša šebje trjeba.

Wunōšč role a luči je ša wobšedžerja, hdyž ma dobrnych wotnajerjow, tež wēčžiči, hacž hdyž žwoje grunty žami wobdžēla. A, šo mōže šo na tajkich mjēšichich ludži špušcheczicz, wučži 34-lētne nashonjenje w najpomnjenym padže. W tych dolhich lētach šu šo wotnajerjo lēdy hdy pšchemēniłi.

Tajke pšchenajeczže by šo wšchudžom tam hodžilo, hdyž je mōžno, wulke grunty do wjele mjēšichich a pšchitšodnych dželow rošdželicž, a hdyž wjetšchi džel wobhdlerjow wudōšahazeho džēla nima. Wošebje, hdyž je induštrija a šo krajne wupłody derje pšchedadža, hdyž by ša šabrickšeho dželaczerja a jeho šwōjbu rataške džēlo wulzy špomōžne bylo, dofelž štrowoščž pošlyni, šwōjbone a domjaze šmyšlenje wobkručžuje a i jenajšim šabrickšim džēlom pšchirwane čžēlo a dušchu woczerštwōja, by tajke pšchenajeczže ryczērčublow wulku wāžnoščž mēlo a i wulkim žohnowanjom bylo. Žyle wošady bychu drubi napohlad wōštale a tež šwōjbone žiwjenje by štrowišče a čžerštwišče bylo.“

Mjanj pšchilad.

Šamožity muž w Londonje ščžele hižo dlēje hacž 20 lēt na šwojim narodnym dnju evangelškej šyrotowni kōžde lēto telko dwazycžihriwnowškich škotych, keltož ličžba jeho lētow wučžini. Wón běšče 30 lēt štary, jako šapoczža, šwōj narodny džēn na to wāšchuje wušnamjenicz. Šehdom wón 600 hriwnow woprowāšče. Pšched frōtkim bu 51 lēt a pošla 1020 hr. — Bohateho pšchekupža w Šhiladēšiji šo woprašchachu, kaf šo štawa, šo bywa lēto a bohatschi. Wón wotmolwi: „Ža šo dawajo wobohaczju. Ža bohaczje ša mišionštwō dawam a k druhim škutkam šmilnoščže, a Bōh mi pšchezo wjazy dowēri.“

Něšcto k rošpominanju.

Šchtož do bōjštwā Šhryštūšoweho njewēri, šchtožkuliž hewal je, kšcheczžijan wón njeje.

Porjedženka.

W pošlednim čžišle štrona 135 ma šo pod napišmom „Pšches što lēt štare“ šady „ušchōl“ štronu 136 hnydom dale čžitacz „W tym katechismje šo pišče atd“ Nāštawčžk: „Wēra je privatna wēž“ ma halle potom ščžehowacz. Redaktor.